

УДК 311.17:339.727.22-042.3(477)

О. О. Васечко,

доктор економічних наук, професор,
Університет Пантеон-Сорбонна Париж 1,
E-mail: o.vasyechko_stat@yahoo.fr;

О. М. Мотузка,

кандидат економічних наук,
в. о. доцента кафедри менеджменту
зовнішньоекономічної діяльності,
Національна академія статистики, обліку та аудиту,
E-mail: lemot@i.ua

Питання оцінювання опосередкованого впливу прямих іноземних інвестицій на економіку України

Досліджені теоретичні підходи до аналізу опосередкованого (непрямого) впливу прямих іноземних інвестицій на економіку країни. Сформульовані ключові завдання держави при розробці інвестиційної політики. Окреслено необхідні умови позитивного впливу іноземних інвестицій.

Ключові слова: *аналіз, оцінювання, прямі іноземні інвестиції, залучення інвестицій, ефект переливання, опосередкований вплив.*

Тема прямих іноземних інвестицій (далі – ПІІ) доволі широко представлена як у вітчизняній, так і в закордонній академічній та спеціальній літературі. Існують численні дослідження та публікації щодо теорії прямого інвестування і методів аналізу цього економічного явища. Разом з тим процес прямого інвестування є дуже динамічним феноменом, настільки, що, реагуючи на ринкову та політичну реальність, він перебуває у стані невпинного продукування нових складних організаційних форм, тим самим постійно випереджаючи усі спроби його теоретизації. Значною мірою саме завдяки цьому теоретизація ПІІ залишається своєрідним викликом для науковців-економістів. Нині можна визначити близько 12 теоретичних напрямів досліджень з питань ПІІ, але все ще не існує їх єдиної теорії [1]. Однією з “білих плям” у вказаній проблематиці є підходи до оцінювання непрямого впливу ПІІ на економіку країни.

Метою дослідження є огляд ефектів опосередкованого впливу ПІІ на економіку країни з метою його оцінювання та аналізу.

Прямі іноземні інвестиції є важливою складовою загальної структури інвестиційного ресурсу. Більшість авторів погоджуються, що загалом входження ПІІ на ринок будь-якої країни сприяє зростанню обсягів випуску продукції, технологічному піднесенню промислового виробництва, виходу на світові ринки, а також активізує формування національного ринку. Разом з тим є чимало досліджень (передусім щодо країн з перехідною економікою або таких, що розвиваються), які свідчать про неоднозначність можливого впливу діяльності закордонних інвесторів на економіку, політику, соціальний сектор та екологію приймаючих країн. Складність питання полягає в тому, що і позитив-

ний, і негативний ефекти проявляються не лише у прямій, а й у непрямій, тобто опосередкованій, дії.

Наразі в Україні офіційно визнається, що прискорення темпів реформування економіки вимагає великої кількості інвестиційних ресурсів як загалом, так і для розвитку окремих підприємств, регіонів. При цьому, керуючись вищенаведеною мотивацією, на сучасному етапі іноземні інвестиції в економіку України намагаються залучити в необмеженій кількості, будь-якими методами, не досліджуючи та не передбачаючи їх можливих наслідків. Саме тому питання об’єктивного аналізу всіх наслідків впливу ПІІ на економіку України є відкритими і дуже актуальними.

З одного боку, є очевидним той факт, що для України як держави з трансформаційною економікою залучення ПІІ є життєво необхідним у контексті проведення структурних та економічних змін, технологічного оновлення виробництва, подолання залежності країни від імпорту.

Очевидні вигоди від зростання кількості підприємств з іноземним капіталом полягають у їх здатності удосконалювати і своєчасно оновлювати технології, обладнання, підвищуючи тим самим не лише обсяг, але й якість вироблених продуктів та наданих послуг. Розширення обсягів українського виробництва в секторі з іноземною участю супроводжується залученням до нього місцевих субпідприємств, що сприяє розгортанню і розвиткові суміжних галузей. Це справляє позитивний вплив на економіку загалом, зумовлює створення нових робочих місць, стимулює додатковий попит на кваліфіковану робочу силу та інтенсифікує наукові дослідження у відповідних галузях. Залучення іноземних фірм, що працюють на експорт, веде також до збільшення експортних доходів країни-виробника, завдяки чому зростає частка експорту у складі її ВВП.

Визнаний позитивний ефект від ПІІ полягає також у передачі іноземними інвесторами та поступовій капіталізації нових знань, які охоплюють не лише нові технології, а й принципи організації бізнесу, ведення прозорого обліку та роботи з персоналом, культуру стосунків з партнерами та клієнтами, сучасні засади зв'язків з громадськістю, роботу з інформацією тощо.

З іншого боку, у ряді досліджень виявлені можливі негативні наслідки активного входження транснаціональних компаній на ринок країн з перехідною економікою та таких, що розвиваються. Автори фіксують непоодинокі факти “відтоку мізків” у дослідницькі центри головного підприємства, розташовані на території країни-інвестора, порушення принципу рівноправної конкуренції з боку потужних транснаціональних компаній, чому сприяє недостатньо розвинуте правове поле країни – отримувача інвестицій, втручання впливових компаній у політику приймаючої країни, негативного впливу їх діяльності на довкілля, використання, а інколи й підживлення місцевих корупційних схем у власних інтересах, співпраці з антигуманними політичними режимами тощо.

Зважаючи на вище сказане, сучасні статистичні виклики в оцінюванні ПІІ є комплексними і можуть розглядатися з позиції не лише аналізу їх обсягів, структури та динаміки, а і їх впливу на країну-отримувача, як позитивного, так і негативного. Причому вплив не обов'язково стосується економічного розвитку, він має певні соціальні або політичні аспекти. Крім того, необхідно враховувати, що значна кількість ефектів від ПІІ має не прямий, а опосередкований характер і проявляється зі значним часовим запізненням (часовим лагом). У зв'язку з цим для здійснення такого аналізу доцільно розрізняти два види впливу ПІІ: прямий та непрямий. Прямі ефекти відображають внесок підприємств з участю іноземного капіталу в макроекономічні показники (ВВП, основні засоби, зайнятість, податкові відрахування, експорт та ін.). Непрямі ефекти охоплюють сукупність змін, спричинених діяльністю підприємств за участю іноземного капіталу в регіоні-реципієнті, однак не стимульованих ними цілеспрямовано в процесі функціонування.

Прямий вплив є запланованим результатом спрямованих (“навмисних”) дій інвестора та здебільшого є позитивним і проявляється в економічному розвитку об'єкта інвестування. Результатом негативного прямого ефекту зазвичай є витіснення місцевих економічних агентів з національного ринку, що також має спрямований характер. Статистичне вимірювання позитивного впливу здійснюється на основі низки показників економічного зростання та структурних зрушень і за наявності відповідного інформаційного забезпечення не є методологічно складним для практичної реалізації.

Непрямий вплив полягає в незапланованому, так би мовити, ефекті від ПІІ, тобто не є навмисним. Такий ефект у сучасній економічній літературі прийнято називати ефектом переливання (від англ. spillover) [2]. Йдеться про такий рівень насиченості об'єкта інвестування діями та інформацією (у широкому сенсі), коли їх обсяг перевищує виключно внутрішні потреби споживання цього об'єкта, завдяки чому вони в той чи інший спосіб стають доступними для інших об'єктів і справляють на них певний неочікуваний (позитивний або негативний) вплив. Тобто головною ознакою ефекту переливання є його неспрямований вплив на сторонній об'єкт, який має певний контакт із безпосереднім об'єктом інвестування. Такий вплив, у свою чергу, може бути як позитивним, так і негативним [3].

У зв'язку з глобалізацією і посиленням впливу розвинених країн на менш розвинені це явище набуло величезних масштабів і не може ігноруватися. Провідними економістами світу впродовж останнього десятиріччя ведеться активна дискусія щодо його узгодженого визначення, меж, нових ознак, можливості статистичного вимірювання або економетричного моделювання на макро- та мікроекономічному рівнях.

Більш-менш повною видається запропонована М. Ангелуччі та В. Ді Маро класифікація ефекту переливання (який, зазначимо, стосується не лише прямого інвестування) [4]. Науковці розрізняють чотири групи ефектів, пов'язаних з феноменом переливання:

1. Зовнішні ефекти.
2. Соціальні ефекти.
3. Ефекти у контексті рівноваги.
4. Ефекти загальної рівноваги.

Зовнішні ефекти є характерними для ситуації, коли певний економічний агент у ході здійснення своєї діяльності спричинює неспрямований (випадковий) зовнішній ефект на сторонніх суб'єктів без здійснення додаткових витрат (додаткових інвестицій). Такий ефект може бути корисним, своєрідним вирашем, тоді кажуть про позитивний вплив, або навпаки – відповідно, негативний вплив. При цьому (у статистичних термінах) ефект від цільової сукупності “перетікає” на нецільову.

Соціальні ефекти полягають у непрямому і неспрямованому впливі певних видів діяльності економічного агента на нецільову сукупність, але вже через механізми її соціальної взаємодії з цим агентом.

Ефекти у контексті рівноваги проявляються у неспрямованому впливі на соціальні норми та норми поведінки відповідно до контексту взаємодії з джерелом непрямого впливу [5].

Ефект у контексті загальної рівноваги є опосередкованим результатом втручань, які впливають на рівноважні ціни попиту та пропозиції. Такі

ефекти, наприклад, природно виникають як результат функціонування ринку праці [6].

Статистичні виклики в оцінюванні ефектів переливання від ПІІ існують у багатьох площинах. Головною складністю є те, що ці ефекти важко піддаються кількісному вимірюванню і мають швид-

ше якісний прояв. Для забезпечення можливості оцінювання їх необхідно, передусім, комплексно класифікувати відповідно до типів, механізму й напрямку дії у складі усіх можливих ефектів від ПІІ (рис. 1, за даними [4; 6]).

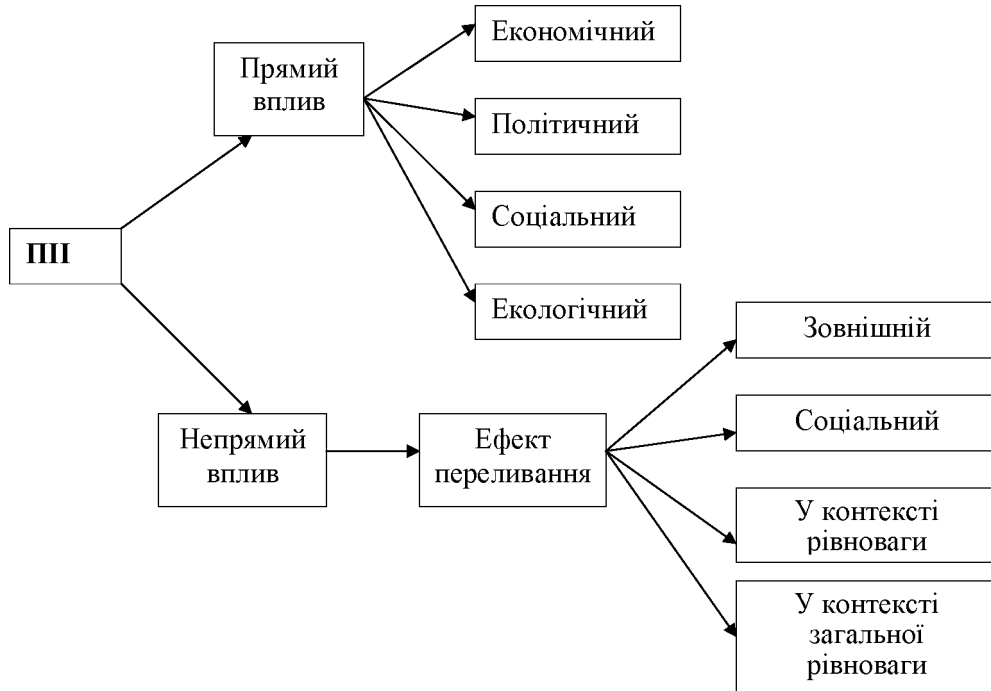

Рис. 1. Класифікація ефектів від ПІІ відповідно до їх прояву

Складним питанням є також визначення цільової та нецільової сукупностей, які підлягають непрямому впливові ПІІ, та періодичності такого впливу. Цільовою сукупністю від ефекту переливання можуть бути дочірні підприємства, підприємства-постачальники, споживачі тощо. Проте через наявність певного часового лагу у прояві непрямих ефектів цільова сукупність може бути визначена лише з певним запізненням, що значно зменшує корисність аналізу.

Ефект переливання також класифікують в іншому розрізі, виокремлюючи горизонтальне та вертикальне переливання з подальшим поділом останнього (рис. 2, за даними [3; 7]). Горизонталь-

не переливання зумовлено впливом ПІІ на місцеві підприємства однакового з іноземним інвестором виду економічної діяльності. Вертикальне переливання характеризується впливом, який справляють ПІІ на місцевих поставщиків, підрядників та споживачів іноземного інвестора [7]. У свою чергу, вертикальне переливання має прямий і зворотний напрями. Пряме переливання є результатом впливу інвестиційних поставок продукції проміжного споживання для потреб місцевих виробників та сектору послуг. Зворотне переливання полягає у впливі на місцеві підприємства факту наявності чи відсутності контрактів з інвестором на поставку місцевої продукції для потреб його виробництва.

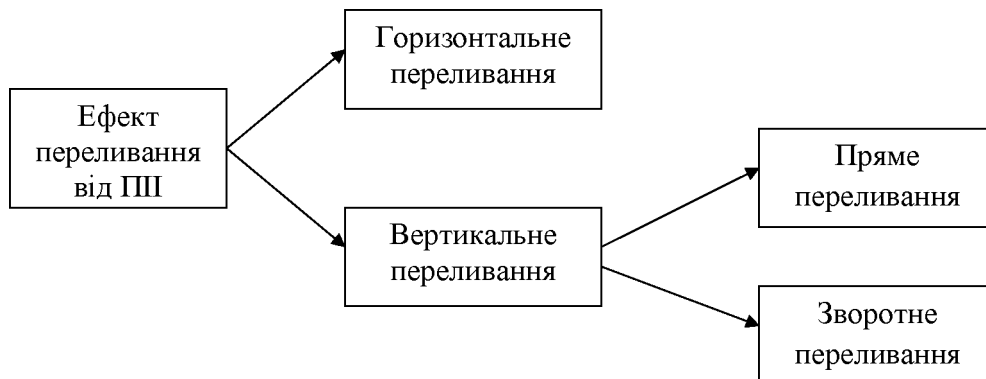

Рис. 2. Класифікація непрямих ефектів від ПІІ відповідно до механізму та напрямку дії

Як свідчать численні дослідження, зазначені вище ефекти переливання є неоднозначними і за певних умов можуть набувати або позитивного, або негативного характеру. Горизонтальне переливання було актуальним і справляло суттєвий позитивний ефект на початку епохи активного прямого інвестування. Наразі воно не чинить вирішальний вплив, але залишається відчутним у секторі послуг. Негативний горизонтальний ефект має місце у тих випадках, коли місцеві підприємства сектору, який на місцевому ринку представлений сильними іноземними інвесторами, не в змозі настільки підвищити власну продуктивність, щоб успішно конкурувати з іноземними підприємствами. У такому випадку місцеві підприємства неминуче мають покинути такий ринковий сегмент.

Вертикальний ефект в сучасних умовах проявляється більш активно, але є дуже дискусійним. Наприклад, пряме переливання, з одного боку, створює конкурентне середовище, стимулюючи тим самим місцевих виробників (постачальників) до виробництва більш конкурентоздатної продукції, а з іншого боку, за відсутності рівних можливостей може сприяти витісненню місцевих постачальників з відповідних виробничих ніш аж до їх фізичного усунення.

Зворотний ефект також може негативно проявлятися у випадках, коли іноземні інвестори, задіяні у виробництві певних товарів, віддають перевагу іноземним постачальникам сировини, матеріалів та комплектуючих, дискримінуючи тим самим місцевих виробників аналогічних видів продукції проміжного споживання.

Стосовно непрямого наслідку ПІІ, тобто переливання, для споживачів, то він також має одночасно позитивний і негативний характер. Перший втілюється у можливості споживати сучасніші й якісніші товари та послуги. Негативний же прояв спостерігається у невблаганному і часто невинуватому (з погляду споживачів) витісненні дешевої, традиційної місцевої продукції дорожчою, уніфікованою у світовому масштабі, яка деформує структуру споживання і не відповідає купівельній спроможності мешканців країни. Тобто в такій ситуації відбувається процес нав'язування споживачьких смаків місцевому населенню з паралельним скороченням його реальних доходів.

Легко зрозуміти, що негативний ефект від переливання усіх форм супроводжується додатковими витратами тих груп підприємств або споживачів, які опиняються під його дією, що призводить до суттєвих додаткових витрат на загальноекономічному рівні.

Проблематика оцінювання ефектів від ПІІ досліджується численними економічними та статистичними школами. Для її розв'язання в науковій та практичній літературі пропонується комплексно залучати різні методи. Тоді як прямиї вплив

ПІІ переважно може бути вимірний на основі статистичних та облікових даних, опосередкований потребує більш складних науково обґрунтованих підходів, серед яких провідне місце безсумнівно посідає економетричне моделювання. Наведемо лише декілька з них:

- подвійний випадковий відбір або “частковий експеримент” [8];
- використання різного роду показників-замінників, наприклад для оцінювання макроекономічних показників [9];
- різні варіанти просторової моделі [10];
- структурні моделі [4].

Подвійний випадковий відбір або “частковий експеримент” щодо цільової сукупності має переваги перед повним експериментом в умовах інформаційної обмеженості. При цьому технікою експерименту передбачається часткове перекриття між сукупністю, що перебуває під прямим впливом, і досліджуваною сукупністю з поступовою ротацією останньої.

Використання показників-замінників є виправданим за умови, коли структура або динаміка показника, визначеного для сукупності прямого впливу, може бути поширеною на досліджувану сукупність.

Основна ідея моделювання опосередкованого впливу ПІІ полягає в обґрунтуванні можливості пояснення динаміки ефективності певного сектору місцевої економіки за рахунок позитивного або негативного впливу різних типів переливання. При цьому змінна динаміки ефективності часто апроксимується через граничний продукт на базі доданої вартості.

Для подальшого покращання інвестиційного клімату України актуальним наразі є питання вдосконалення правової та організаційної бази для підвищення дієздатності механізмів забезпечення сприятливого інвестиційного клімату. Ряд заходів у цьому напрямі вже здійснено:

1. На сьогодні в Україні створене правове поле для інвестування та розвитку державно-приватного партнерства. Законодавство України визначає гарантії діяльності для інвесторів, економічні та організаційні засади реалізації державно-приватного партнерства в Україні.
2. На території України до іноземних інвесторів застосовується національний режим інвестиційної діяльності, тобто їм надано рівні умови діяльності з вітчизняними інвесторами. Іноземні інвестиції в Україні не підлягають націоналізації [11].
3. Для підвищення захисту іноземних інвестицій Законом України від 16.03.2000 р. № 1547 ратифікована Вашингтонська Конвенція 1965 року про порядок вирішення інвестиційних спорів між державами та іноземними особами [12].

Верховною Радою України підписано та ратифіковано міжурядові угоди про сприяння та вза-

емний захист інвестицій з більше ніж 70-ма країнами світу.

4. З метою спрощення порядку залучення іноземних інвестицій та унеможливлення прояву ознак корупції при їх державній реєстрації 31 травня 2016 р. прийнято Закон України № 1390-VIII “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо скасування обов’язковості державної реєстрації іноземних інвестицій” [13].

Разом з тим необхідно враховувати, що іноземні інвестиції безпосередньо впливають на економіку країни, змінюючи її відповідно до цілей іноземного інвестора, і дуже часто ці цілі не збігаються з інтересами країни-одержувача. Тому одним із ключових завдань держави при розробці інвестиційної політики є виявлення та запобігання негативним наслідкам залучення закордонного фінансування. Влада повинна проводити обґрунтовану і прагматичну інвестиційну політику, мета якої полягає в залученні іноземного капіталу, керованого методами економічного регулювання, і при цьому не допускати дискримінації національних інвесторів.

На наш погляд, необхідними умовами позитивного впливу іноземних інвестицій є:

- високий ступінь конкуренції в галузях, які приймають іноземні інвестиції;
- наявність чіткої урядової програми взаємодії з іноземними інвесторами та грамотної політики щодо залучення й ефективного використання іноземних інвестицій;
- регулювання припливу іноземних інвестицій на законодавчому рівні;
- довгостроковий характер іноземних вкладень;
- постійний моніторинг і аналіз процесів іноземного інвестування.

Отже, проблематика оцінювання впливу ПІІ є складним багатоаспектним питанням, вирішення якого потребує комплексного залучення фахівців з економіки, соціальної політики, статистики та економетрики. Водночас її розв’язання є потужним інструментом аналізу, контролю та обґрунтування процесу прийняття управлінських рішень з макроекономічної політики.

Список використаних джерел

1. Vasyechko O. A review of FDI theories: an application for transition economies / O. Vasyechko // *International Research Journal of Finance and Economics*. – 2012. – Vol. 2, № 89. – P. 118–137.
2. Avitabile C. Spillover Effects in Healthcare Programs: Evidence of Social Norms and Information Sharing / Avitabile C. // *IDB Working Papers Series*. – 2012. – № IDB-WP-380.
3. Gorodnichenko Y. When Does FDI Have Positive Spillovers? Evidence from 17 Emerging Market Economies / Y. Gorodnichenko, J. Svejnar, K. Terrell // *IZA Discussion Papers*. – 2007. – № 3079.
4. Angelucci M. Program evaluation and spillover effects [Electronic resource] / M. Angelucci, V. Di Maro // *IZA Discussion Papers*. – 2015. – № 9033. – Access mode : <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/110764/1/dp9033.pdf>
5. Coase R. The problem of social cost / Coase R. // *Journal of law and economics*. – 1960. – Vol. 3. – P. 1–44.
6. Angelucci M. Indirect Effects of an Aid Program: How do Cash Injections Affect Ineligibles' Consumption? / M. Angelucci, G. De Giorgi // *American Economic Review*. – 2009. – № 99 (1). – P. 486–508.
7. Irsova Z. Determinants of Horizontal Spillovers from FDI: Evidence from a Large Meta-Analysis [Electronic resource] / Z. Irsova, T. Havranek. – Access mode : <http://dx.doi.org/10.1016/j.worlddev.2012.07.001>
8. Moffitt R. Policy Interventions, Low-Level Equilibria, and Social Interactions // *Social Dynamics* : S. N. Durlauf, P. Young (eds.) / Moffitt R. – Cambridge : MIT Press, 2001. – P. 45–82.
9. Index des prix et des normes agricoles – 2006–2007 / ed. by D. Teyssier. – Paris : Synthèse agricole, 2007. – 200 p.
10. Spatial methods // *Handbook of Urban and Regional Economics* : in 5 vols. / S. Gibbons, H. G. Overman, E. Patacchini. – 2015. – Vol. 5. – 115–168.
11. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку та торгівлі України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.me.gov.ua/> – Назва з титул. екрана.
12. Про ратифікацію Конвенції про порядок вирішення інвестиційних спорів між державами та іноземними особами : Закон України від 16.03.2000 р. № 1547 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1547-14>
13. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо скасування обов’язковості державної реєстрації іноземних інвестицій : Закон України від 31.05.2016 р. № 1390-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T161390.html

References

1. Vasyechko, O. (2012) A review of FDI theories: an application for transition economies. *International Research Journal of Finance and Economics*, Vol. 2, 89, 118–137 [in English].
2. Avitabile, C. (2012). Spillover Effects in Healthcare Programs: Evidence of Social Norms and Information Sharing. *IDB Working Papers Series No. IDB-WP-380* [in English].
3. Gorodnichenko, Y., Svejnar, J., & Terrell, K. (2007). When Does FDI Have Positive Spillovers? Evidence from 17 Emerging Market Economies. *IZA Discussion Papers*, 3079 [in English].
4. Angelucci, M., & Di Maro, V. (2015). Program evaluation and spillover effects. *IZA Discussion Papers*, 9033. www.econstor.eu Retrieved from <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/110764/1/dp9033.pdf> [in English].
5. Coase, R. (1960). The problem of social cost. *Journal of law and economics*, 3, 1–44 [in English].
6. Angelucci, M., & De Giorgi, G. (2009). Indirect Effects of an Aid Program: How do Cash Injections Affect Ineligibles' Consumption? *American Economic Review*, 99 (1), 486–508 [in English].
7. Irsova, Z., & Havranek, T. (2012). Determinants of Horizontal Spillovers from FDI: Evidence from a Large Meta-Analysis. dx.doi.org. Retrieved from <http://dx.doi.org/10.1016/j.worlddev.2012.07.001> [in English].
8. Moffitt, R. (2001). Policy Interventions, Low-Level Equilibria, and Social Interactions. *Social Dynamics*. S. N. Durlauf, P. Young (Ed.), 45–82. Cambridge: MIT Press [in English].
9. Teyssier, D. (Ed.). (2007). Index des prix et des normes agricoles – 2006–2007. Paris: Synthèse agricole [in French].
10. Gibbons, S., Overman H. G., & Patacchini, E. (2015). Spatial methods. *Handbook of Urban and Regional Economics*. G. Duranton, J. V. Henderson, W. C. Strange (Ed.). (Vols. 1–5, Vol. 5), 115–168. Elsevier [in English].
11. Ofitsiinyi sait Ministerstva ekonomichnoho rozvytku ta torhivli Ukrainy [The official website of the Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine]. [me.gov.ua](http://www.me.gov.ua/). Retrieved from <http://www.me.gov.ua/> [in Ukrainian].
12. Zakon Ukrainy vid 16.03.2000 r. № 1547 “Pro ratyfikatsiiu Konventsii pro poriadok vyrishennia investytsiinykh sporiv mizh derzhavamy ta inozemnymy osobamy” [Law of Ukraine of March 16, 2000 № 1547 “On Ratification of the Convention on the Settlement of Investment Disputes Between States and Nationals of Other States”] zakon4.rada.gov.ua. Retrieved from <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1547-14> [in Ukrainian].
13. Zakon Ukrainy vid 31.05.2016 r. № 1390-VIII “Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo skasuvannia obov'язkovosti derzhavnoi reiestratsii inozemnykh investytsii” [Law of Ukraine of May 31, 2016 № 1390-VIII “On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine Concerning the Abolition of Obligatoriness of Mandatory State Registration of Foreign Investments”] search.ligazakon.ua. Retrieved from http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T161390.html [in Ukrainian].

О. А. Васечко,

доктор экономических наук, профессор,
Университет Пантеон-Сорбонна Париж 1;

Е. Н. Мотузка,

кандидат экономических наук,
и. о. доцента кафедры менеджмента
внешнеэкономической деятельности,
Национальная академия статистики, учета и аудита

Вопросы оценки опосредованного влияния прямых иностранных инвестиций на экономику Украины

Исследованы теоретические подходы к анализу опосредованного (косвенного) воздействия прямых иностранных инвестиций на экономику страны. Сформулированы ключевые задачи государства при разработке инвестиционной политики. Определены необходимые условия положительного влияния иностранных инвестиций.

Ключевые слова: анализ, оценка, прямые иностранные инвестиции, привлечение инвестиций, эффект переливания, опосредованное влияние.

O. O. Vasyechko,

*DSc in Economics, Professor,
University Paris 1 Pantheon-Sorbonne;*

O. M. Motuzka,

*PhD in Economics,
Acting Associate Professor of Department of
Foreign Economic Activity,
National Academy of Statistics, Accounting and Audit*

Issues of Evaluating Indirect Effects from Foreign Direct Investment for the Ukrainian Economy

Theoretical approaches to analysis of indirect effect from foreign direct investment (FDI) on the Ukrainian economy are studied. The process of direct investment is a very dynamic phenomenon: when reacting on the market or political reality, it keeps generating new complex organizational forms, thus outpacing the efforts for its theoretical substantiation. Approaches to assessment of indirect FDI effect for a national economy still remains a blank in the above problem.

Indirect FDI effect constitutes an unexpected FDI effect, i. e. an unintended one. In the current economic literature such effect is referred to as “spillover” effect. It means that an investment object is saturated by actions or information (in broader sense) to the extent that their scopes exceed the internal needs of the object and become in a way accessible by other objects, with unexpected (positive or negative) effects for them. Therefore, the principal feature of spillover effect is in its being an uncontrolled effect on a foreign object that has a contact with a direct investment object. This effect can be either positive or negative.

Statistical challenges in assessing spillover effects from FDI occur in many dimensions. The most problematic thing is that spillover effects can hardly be measured in quantitative ways and have rather qualitative manifestations. To be assessed, spillover effects of each FDI need to be comprehensively classified by type, mechanism and vector. As the problems related with assessment of FDI effects are multifaceted, they can be dealt in a multidisciplinary way, with engaging experts in economics, social policy, statistics and econometrics. Once solved, they offer a powerful tool for analysis, control and substantiation of managerial decision making on macroeconomic policy.

Keywords: *analysis, evaluation, foreign direct investment, attraction of investment, spillover effect, indirect effect.*

Бібліографічний опис для цитування:

Васечко О. О. Питання оцінювання опосередкованого впливу прямих іноземних інвестицій на економіку України / О. О. Васечко, О. М. Мотузка // Статистика України. – 2016. – № 4. – С. 20–26.